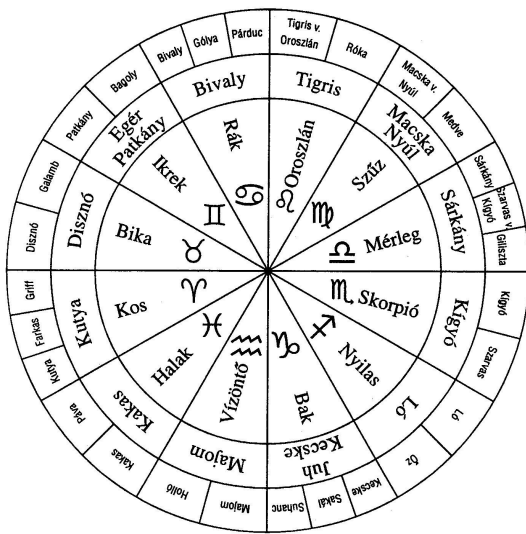

Gyárfás Ágnes

KECSKEHAL

Az állatövi csillagképek jelképvilága réges-régi. Tudjuk, hogy ismeretesek a keleti és nyugati Zodiákus jelképek. A magyar népművészet szimbolikájában mindkét változat felismerhető.

gosságot. A Rák csillagképet kifejezte gólyával, pelikánnal, az emberi kar kéztartásával, de bivallyal, ami az ú.n. keleti Zodiákus jelképe, viszonylag ritkán. A magyar nép szabadon kezelte a formákat, alkotásaiból változatosan tűnnek elő a keleti és nyugati szimbolikák és a hozzájuk hasonló önálló formai elemek.

Egy példán megkísérlem bemutatni mire gondolok. A ♈ csillagkép a keleti Zodiákus szerint ló, szarvas jelképű. A megyeszói templom mennyezetének kazettái azonban egy ferdén elhelyezett magzó tulipánnal mutatják be ezt a csillagképet, nem lóval és nem szarvassal, mégis ráismerünk, hogy a magyarság csillagképéről, a Nyilasról van szó.

A keleti és nyugati Zodiákus megkülönböztetése nem más, mint általánosítás. Úgy tapasztaltam, hogy azokon a területeken, ahol a turáni nép élt, mindkét szimbólumvilág megjelenik. Egyiptom, Mezopotámia, Belső-Ázsia, Dél-Szibéria, India, a Kaukázus vidéke, a Kárpát-medence stb. népe, akként kezelte a különböző állatövi szimbolikákat, hogy minél pontosabban ki tudja fejezni általuk szakrális gondolatait.

Magát az állatövet „szép kerek udvarként” fogta fel, melyet naponta ki kellett seperi, vagyis imával végigpásztázni.

Magyar népdalainkban és népballadáinkban egyaránt előfordul a „Kerek udvar” fogalma az évkör megjelenítésére. Homlói Borbála háromszéki népballadája a halálba küldött várandós lány lelki összeomlását írja körül. Azt az állapotot, amikor virágaitól, ruháitól, s a mindenségtől „szép, kerek udvarától” is meg akarják fosztani, ezért búcsút vesz tőlük. Minden bensőséges emberi kapcsolata felbomlott, kedvese becsapta, aztán elhagyta, édesanyja megveti, és halálra küldi, hóhérré adja. Mikor udvarától is búcsút vesz, szinte látjuk, hogy védelemül égre emelt kezével körbepásztázza az eget, aztán karjai lehullanak, ráborul az elhagyatottság magánya. De lelkét utolsó szavaival mégis, a „szép, kerek udvar” védel-

Nyugati	Keleti	Nyugati	Keleti
♈	Kutya	♏	Sárány
♉	Disznó	♐	Kígyó
♊	Patkány (egér)	♑	Ló (szarvas)
♋	Bivaly (ökör)	♒	Kecske (juh)
♌	Tigris (oroszlán)	♓	Majom (ifjú)
♍	Macska (nyúl)	♈	Kakas (madár)

Legfőképpen kapcsolódtak a keleti és nyugati elemek a templomi kazettás mennyezetek szimbolikájában a hímzések elemeiben, faragott használati tárgyak vonalvezetésében. A magyar nép számára egy-egy jelkép nem képezett kizáróla-

mébe juttatta, a csillagudvar isteni gondviselésének biztonságába. Az állatöv ugyanis behatárolja az éjszakai égboltozatunkat, s aki az ég felé emelt szemmel, háza előtt mondja el hajnalban az imádságot, ennek a kerek udvarnak közepén áll, s azzal kezdi a napot, hogy tisztaságot csinál égi és lelki környezetében. Lelke, amely „nyitva látja mennyország kapuját”, egy minőségű azzal, amit ott lát. A nyitott kapu mögött kápolna rejtőzik, benne „térdig vérbe, könyökig könnybe” ott sír Jézus Urunk, vagy édesanyánk szép Szűz Mária. Mária ott átéli Jézus szenvedését, s vele együtt érezve földi emberek osztozunk anyai fájdalomában, hiszen, nekünk is anyánk, hiszen Ő, akit ostromoznak, lándzsával szurkálnak, dárdával dárdoznak, s keresztfára fölözögeznek, a mi atyánk fia, a mi testvérünk, a mi gyermekünk. Az 1945-ben született Csernik Antalné (szül.: Lujzi Kalagor) így mondta el imádságát Harangozó Imrének:

Én felkelek én ágyamból
Én felnézek a nagy magos mennyekebe,
S látom a Szűz Máriát,
Szűz Márecska sír,
Minek sírc, minek sírc Szűzanya Mária,
Ne máj szép Szűz Anya
Mert látom én,
Vaszesztyűkkel csapdosták,
Ostorokval ostromozták,
Szulicákval szurkodták,
Méregvel s nyálval köpdösték,

stb. (51. sz. imádság)

Harangozó Imre: Krisztusz háza aranyosz...
Ipolyi Arnold Népfőiskola. Újkígyós. 1998.

Népünk tehát az örökkévalóság szűkebb belső terének, szép kerek udvarának tekinti az évkört, melynek valahol kapuja van. Ez a kapu az ima révületében kinyílik, és látomást nyújt a fohászoló léleknek. Ez a látomás gyakran összeolvad az évkör kerekességével. Kerek, mint az élőfa lombozata. A magyarság évköre lehetőséget ad arra, hogy a világ működésének variációihoz változatos feltételrendszert adjon. Az évkörben fogalmazódik meg a világfa, Istenfa, életfa, Mindentermő fa formavilága. Ez a kép szervesen kapcsolódik a valóság talajához. Az évkör ugyanis a Tejút keresztmetszetén terül el. Így átvonul rajta

– benne a sűrű csillagos, ágadzó – leveledző életforrás és megalkotja az égis éró fa képlékeny formavilágát. A Tejút örvénylő csillaghalmaz, s ez az örvénylés a belsejében, a mi évkörünk közepe táján a legerősebb. Ez a pont az Árgyilus királyfiból ismert „változó hely”, a hitvilágot járó hősök utazásának célpontja. Ezt az örvényt, vagy labirintust dolgozták rá a palócok subrikáló technikával halotti lepedőszélekre. Ez az az örvény, amelyből előbukkan a Vizek asszonya és az erdőszélen alvó mesehóst leviszi magával víz alatti gyönyörű palotájába, ahonnan csak szóval vagy fondorlattal, vagy hosszú vándorlással szabadulhat meg, hogy választott kedvesét, szíve szép szerelmét újra megtalálja, és vele élhesse le életét. Szóval az örvény közepe, a „változó hely” az élet sorsforduló terepe és pillanata. Mikor a kis kondás erre a pontra ért az égis éró fa megmásása közben, minden bocsokra, minden bőrruhája leszakadt róla. Csak a kis bugyli bicskája maradt, amivel tovább tudott kapaszkodni.

Lemeztelenedve érünk a „változó hely” partjára. Minden földi hívság fölösleges teher. Nem vihetünk mást magunkkal tovább, csak amit lelkünkben halmoztunk fel. A jóság adományát, a szeretet melegét, a megbocsátás és az áldozatvállalás kötelezettségét. Aki öncélú, kicsinyes földi terheit nem rakta le a bűnbánat életadta stációinál, azt az örvény lehúzza, mert a földi dolgok neheznek, nem birkóznak meg az örvény körforgásával. Ezen az örvényen kellett átkelniük a fiúknak a Mőndölőcskék c. mesében. Mivel a két idősebb ragaszkodott földi dolgaihoz, megijedt és visszafordult. Nem vállalta a megmérettetést. A legkisebb szót fogadott az ősz öreg embernek, a mőndölőcskék gazdájának és a hófehér juhoscákát, égis bárányokat, bárányfelhő – angyalokat általvitte az örvényen és eljutott velük a Másik világba, ahol a bűnhődés és feloldozás módjait is megismerte.

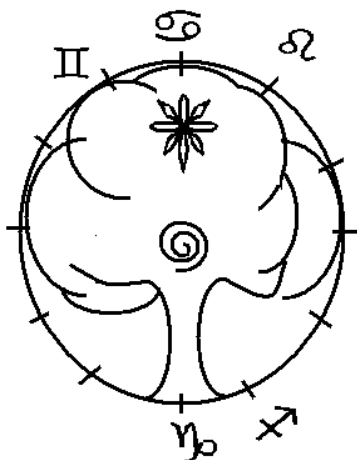

Bak-Rák tengely ábrázolása a soproni Szt. Jakab templom bejáratának timpanonján

BAK A KIS ÉVKÖRBEN

Molnár Anna hosszú, nagy utat tett meg, hogy a Mérleg fészkéből a hosszú, naprövidülő hónapok, végére elérjen a burkus fa alá, életének változó helyére. Ezen a ponton dűlt el a sorsa. Az év legsötétebb szakaszában, amikor a Nyilásból a Bakba fordul a nap, s alig egy pár órára, fáradtan hunyorog a földre, akkor, ott készítették elő sorsa kelepccéjét. Egy rossz lépés és a Bak farkának hurka lerántja a mélybe, oda, ahonnan nincs visszaút és síró kisfia, hiába várja vissza édesanyját. Nem lesz, aki kigombolva dolományát megszoptassa kicsiny fiát. Anna ősi, mesébe illő csellet a katonát ráveszi a fa megmászására, s midőn visszaesik fényes kardja, egy suhintással elvágja „gyenge nyakát”.

Anna példája a természet rendjére utal. Lehetetlenség az élet számára a Bak farkában való beragadás. A Bak farka a nehézséget példázza, de nem a csődöt. Felette ott a burkus fa „ikri” vagyis az Ikrek – Rák – Oroszlán, a szent családi hármas.

JÓ ESTÉT, BARNA LÁNY
(A megesett leány)

Poco rubato ♩ = 144

- Jó es-tét, bar-na lány, mi ba-jod ér-ke-zett, Ta-
lán a va-cso-rád nem jó í-zün e-sett, Ta-sett?

Nesze egy liter bor igyál hát belölle,
Igyál hát belölle, vidámodj meg tölle,
Igyál hát belölle, vidámodj meg tölle.

— Nem kell, hej, az borod, idd meg a borodat,
Ha nem sajnáltad a szép leányságomat,
Ha nem sajnáltad a szép leányságomat.

— Jó estét szép lányom, mi bajod érkezett,
Hogy a szíved éppen így megkeseredett,
Hogy a szíved éppen így megkeseredett?

— Anyám, édesanyám, ne kérdezze töllem,
Mer egy barna legény megcsalta ja szívem,
Mer egy barna legény megcsalta ja szívem.

— Hóhérok, hóhérok ti ide jöjjetek,
Vigyétek lányomot börtön fenekébe,
Börtön fenekébe, a legsötétjébe!

— Anyám, édesanyám csak azt engedje meg,
Szobámba menjek be, ruháim nézzem meg,
Szobámba menjek be, ruháim nézzem meg.

Ruháim, ruháim, szép gyászos ruháim,
Szegről lehulljatok, engem gyászoljatok,
Szegről lehulljatok, engem gyászoljatok.

— Hóhérok, hóhérok, ti ide jöjjetek,
Vigyétek lányomot börtön fenekébe,
Börtön fenekébe, a legsötétjébe!

— Anyám, édesanyám csak azt engedje meg,
Kertembe menjek be, virágim nézzem meg,
Kertembe menjek be, virágim nézzem meg.

Virágim, virágim, mind elhervadjatok,
Mind elhervadjatok, s engem gyászoljatok,
Mind elhervadjatok, s engem gyászoljatok.

— Hóhérok, hóhérok, ti ide jöjjetek,
Vigyétek lányomot börtön fenekébe,
Börtön fenekébe, a legsötétjébe!

— Anyám, édesanyám csak azt engedje meg,
Ajtómon menjek ki, udvarom nézzem meg,
Ajtómon menjek ki, udvarom nézzem meg.

Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom,
Többé nem seper meg az én gyenge karom,
Többé nem seper meg az én gyenge karom.

Dósa Károlyné Lukácsi Regina 74
1968. január 6.

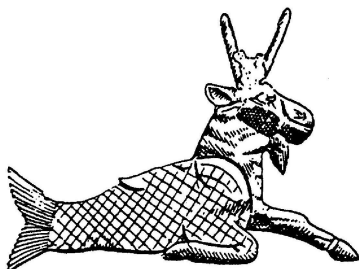
A Bak a próbatétel tengelyének kritikus pontja. Három dekanátusa a Bak, Bika, Szűz. Molnár Anna esetében Bak a tér és idő, ahol az esemény lejátszódik, Bika a katona, földies vágyaival, ki- nek eszén túljár Anna, mert nemcsak keresett a fejében, hanem meg is találta a kivezető utat.

KÉP A BAKRÓL (71. kép 240. old.)
(Boulay, R. A. Flying Serpents and Dragons.
1997-1999. Brad Weinman Ed.)

BAK A PRECESSZIÓS NAGY NAPÉVBEN

Az egyiptomi és mezopotámiai Zodiákus ábrázolások hasonlóak a ma használt formákhoz, a Bak esetében észrevehető eltérésekkel. A mezopotámiai Baknak sajátos neve van: Kecshehal.

SUHUR.MASH – Bak

KÉP A KECSKEHALRÓL

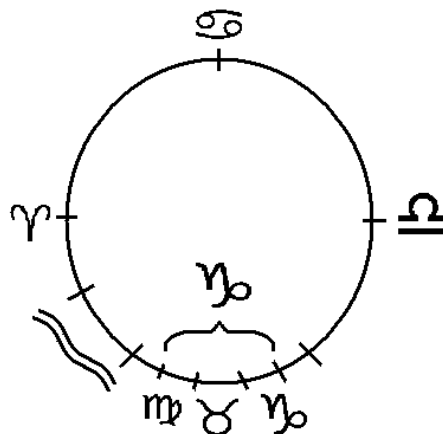
X

Az X-el jelölt sor közepén van a Kecshehal
BUDURRU határkő

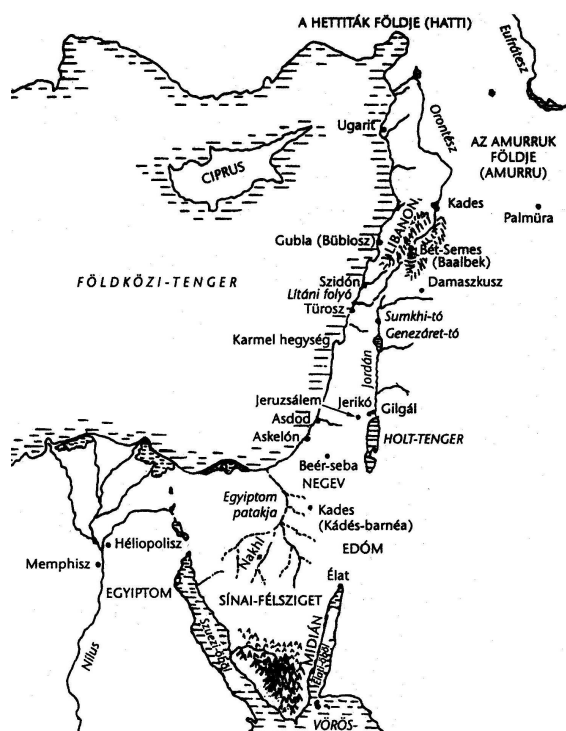
Ennek az állatövi jegynek van egy kőrákásra emlékeztető szilárd alapja, amely összeolvad a hal pikkelyével. E mögül emelkedik ki a kecske.

A kőrákás az építkezés jelképe. A mezopotámiai népnek a precessziós nagy Napévvvel kapcsolatos emlékeire utal. Arra, amikor egy 26 000 éves kultúrkörrel korábban átvészelték a Vízöntő katasztrófáját és építkezésbe fogtak. Nálunk, a Kárpát-medencében nem volt Özönvíz, s nincs is erre utalás mondáinkban, népköltészetünkben. Mezopotámiában azonban volt. Ezt mesélte el Utnapistim Galgamásnak a túlvilágon, ahová eljutott Galgamás, de nem kapta meg az örökéletet. Vissza kellett hát jönnie erre a földi világra, Urukba és folytatnia kellett a város építését. Erről a fontos, régi égi-földi eseményről szól a Kecshehal szimbolikája. Még a dekanátusok is tartalomjegyzékül szolgálnak az eposz cselekményéhez.

Szűz, Bika, Bak következnek egymás után a precesszió okán fordított sorrendben. Galgamást felkereste Istán (♍), felajánlotta szerelmét, de a férfi visszautasította. Erre leküldte az istennő az égből a vashikát (♄), hogy pusztítsa el a várost. Galgamás és Enkidu megölte a vashikát, mégis nagy árat kellett fizetniük tettükért, mert az istenek úgy döntöttek, hogy „egyiküknek meg kell halnia”. Enkidu lelke tisztább volt, őt választották az istenek őt szánták halálra. Hatalmas szélvihar örvénylett elő és az örvény beszívta őt a föld alá. Galgamás azért indult útnak, hogy megkeresse barátját és elnyerje az örök életet. Ezzel minden földi halandó legforróbb vágyát kísérelte megvalósítani. Ez ugyan nem sikerült, de beírta nevét a túlvilágolt járt hősök sorába.

Közel-keleti és amerikai tudósok sora keresi útjának jelzőtábláit. Lehetséges lenne, hogy a földön is végig tudjuk kísérni legalább elindulását és hazaérkezését? Biblia és régészet c. könyvében Finkelstein és Silberman (Gold Book. 2003.) szerzőpáros a misztikus Tilmun földjét, az ég és föld találkozhelyét a Sínai-félszigetre helyezi. Ugyanígy gondolkodik Zacharija Sitchin Dimenzió c. művében. (Gold Book. 2004.)

(i.m. 165. oldal)

Tilmun földje, írják a szerzők, a Sínai-félszigettel azonos. A Szezi csatorna és az Elati, vagy Akabai szoros között fekszik. Innen biztosítottak sok fontos árut, amelyre Mezopotámiában szükség volt. Volt itt kékpát (lápisz lazuli), kékeszöld türkiz és malachit. A korábbi türkizbánya vidékét manapság Vadi Mahgarnak a magyarok barlangjának hívják. (i.m. 220. old.)

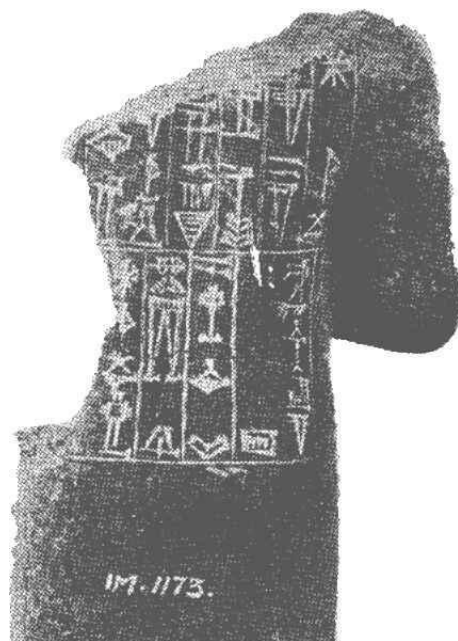
Végre, valami nyomot találtunk a legrégebbi népevünk a MA, MAH, MADA formájának megfejtéséhez. Többféle képjele is van ennek a gyöknek. Első a hármas halom, a MADA, a HAZA jele (L 342), ezután, a leggyakrabban használt a labirintusforma, (L 342), s ez volt az a képjel, melynek formai megfelelőjét a palócok subrikált lepedőszélein megtaláltam, és a népmesékből megismertem a túlvilágra, a másik világra vezető útvonal képét. Éreztem, sejtettem,

hogy a mezopotámiai képjel hasonló gondolatot fejez ki, Asszurbanipál udvarának sémi írnokei az ékírással lejegyzett eposz szövegéből kihagyták a turáni, szkíta eredetre való utalásokat, ezért éreztük világirodalmi terméknek és nem nemzeti eposznak a Galgamást. Nem várható más, ha odafigyelünk a Bak bolygóállására. A Szaturnusz ott-hon, a Mars erőben van. A Szaturnikus, földi építési tendenciák érvényesültek, de a Szaturnusz megtartó ereje is jelen volt, mert torzítva bár, de fenn maradt a „túlvilág útvonalának” leírása. A Mars ereje Galgamás és Enkidu pusztító útjában mutatkozott meg. Kiűzték a cédrusok urát, vagy úrnőjét HUNBABÁT, és legyilkolták a vasbikát. Egymással is sokat birkóztak. A harc istenét jobban kedvelték, mint a szerelem Istárját.

Tilmunról találtunk képjel-írási hagyatéket is. ÚR-NANSE, aki 200 évvel később élt, mint az uruki Galgamás és Lagasz (Sir-Bur-Laki) királya volt, feliratában megemlítette Tilmun nevét. (i.m. 223. old.)

Irodalomban olvastam (i.m. 223. old.), hogy I. Sarrukin akkád uralkodó, büszkén kőbe vésette, hogy rakpartjain malabbai, maghani és tilmuni hajókat állított le.

Mi egy szobortöredék hátára vésett képjel-írási szövegben fedeztük fel a TIL gyököt, amely úgy néz ki, mint egy kis kottaállvány (L 69).

Iraki Múzeum. Bagdad
BASMACHI, Faraj: Treasures of the IRAQ Museum.
Nat. Ministerium Kiad. 65. kép

A magyar TIL gyök a tánczó tillárom haj, tillárom hopp, hopp, hopp alakjában fordul elő, meg Attila nagy királyunk nevében. Mivel ritka gyök, meglepett a szövegkörnyezete. Megelőzte a TIL gyök képjelét a kettős vonal (L 578), melynek olvasata is kettős: A = atya, MU = víz. Tehát megdöbbenő, de az ATIL(A) szó éppúgy kiolvasható, mint visszafelé a TILMU szobortörredék képén.

Szomorúan hallgattuk Schmidt Irén megjegyzését, midőn a TIL gyök megbeszélésében az élő magyar nyelv elemeit tárgyaltuk a magánegyeten. Megtalálható még a TIL gyök, mondta a TILT szóban, amivel az életet lehet megállítani, letiltani. A TIL visszafelé olvasva (É)LET az É, mint az élet hangja szakadt le és helyébe lépett a T, mint a tiltás, taglózás, tagadás kezdőhangja.

Egy negatív történelmi folyamat olvasható ki a TIL gyök változó értelméből. Az ősi, boldogság korai élet szava miként torzult át a fordítottjára, s lett nemcsak a kendermegmunkálás tilolójának alapgyöke, hanem a nyaktiló riasztó értelme is. A TIL gyök története az édeni élet szabadságától a történelmi korok emberének a nyaktilóval jellemezhető kiszolgáltatottságáig tart. Így van ez barátaim, tillárom haj.

Galgamás mellett több kultúrhős is élt ebben a korban. Erre utal a Kecskahal állatövi szimbólika eddig nem tárgyalt hal figurája. A halember jelenségével tanulmányban foglalkoztunk (Ősi Gyökér: Kultúrák születésénél. 2001. 29, 1, 24-31. old.), de nem hoztuk kapcsolatba a Kecskahal figurájával. Ezt a gondolatot most újra felidézük, mert a mezopotámiai képjelek hal alakja is sok információt hordoz. (L 481) hangalakja KIR, GIR. A Kus Királynő elnevezésű peccséhengeren is előfordul (Olvasható Tur-An népének nyelvén Miskolc, 2004. 130-132). A szöveg teljes olvasata szerint „Sámán Úrnő; erős őstej; Nagyasszony, kié az ország; Kus KIRLÁLNŐ; Isten helyettese; EME visszatér égi-tengeri hazájába; Ő, az őstudó”. Tehát visszatér eredeti őshazájába, Ő az őstudó, vagy tudós ős. A haza fogalom itt a KALAMA (L 312) szóval szerepel. Kalama gyökei: KAL (L 322) erős, AMA (L 237) anya, vagyis az anya erős, védett országa. A Közel-keleti történelmi földrajz és képjel-írás háttérrel mai nemzeti jelképeink szerepére is fény derül. A mada = haza képjele címerünkben a hármassal je-

lentkezik. Ez a képjel a nyugati szerzők olvasatában az istenek lakhelye, a MADA, amely a Cédruerdő tetején állt. Itt volt az ég kapuja, az élet fájához való bejutás helye. Kígyók őrizték, akárcsak ódon templomaink faragott ajtaját (pl. a Borsod megyei Alacsán). A hegy és a barlang a labirintus a MA, MADA, MAGUR másik képjele a víz és a barlang útvesztőjén át lehetséges megközelítésről beszél, vagyis pontosan leírja a másik világba való eljutásunk egyik lehetséges útját. Előkészíti Fehérlófia égi utazását.

A visszatérés szót olvasva először a Szíriusz ciklusára gondoltam, de a szöveg erre nem utalt konkrétan, ezért én sem erőltettem a visszatérés értelmezését. Most azonban, hogy előbukkant a vizek által övezett Sínai-félsziget máig MAGHAR barlangnak nevezett őslabirintusa, arra gondoltam, hogy a halember hazája a MA, MADA, lehetett a védett barlang, a labirintus, s talán még az is előfordulhatott, hogy a halemberek között nőnemű kultúrhős is tevékenykedett az emberiség érdekében, hiszen emlékezzünk rá, hogy a vízhozta hősök sorában a magyar gyermekmondókák leánykára emlékeznek:

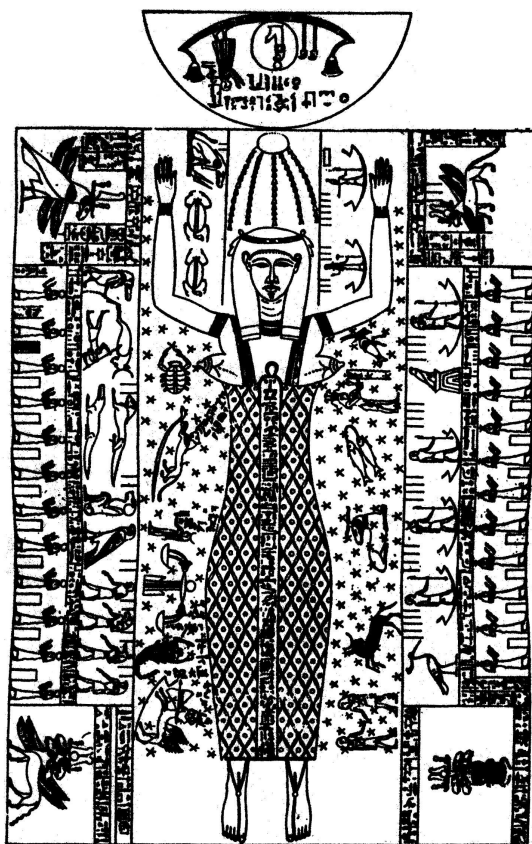
Úszik egy kis kosárba
Királynének leánya
Eszemadta!

Ha a kedves olvasó a könyvemben közölt – nőikkel foglalkozó – peccséhengerek szövegét logikus sorrendbe rakja, egy úti élménybeszámólót kap égi és föld alatti utazásról.

Mivel úgy látom, hogy a Sámán Nagyasszony, akié az ország nem más, mint a turáni népek Boldogasszonya, aki égitegekben realizálja létét, kerestem az égiteget, amellyel azonosulhat. Úgy látom, hogy 3 égiteget fejezi ki karakterét.

A Hold a női természet biológiai egyensúlyának őre, a Hold hatása alatt a földi asszony is azonosul a Világmindenséggel. Másik a Vénusz, az Esthajnalcsillag, mely a szülést felügyeli és fantasztikus 9 hónapos ciklusával szakadatlanul figyelmezteti a földi asszonyt isteni kötelességére, a gyermek világra hozatalára. Harmadik a Szíriusz, a népmesék CIRCIRKÉJE, aki sorsában emelkedik, felfénylik, megszüli a Napot, megálátatik, s alászáll (derékig földbe ássák), hogy amikor az idő eljön, sorsa beteljesedjék, s gyer-

mekeivel, királyi férjével újra felragyogjon, boldog asszony legyen.

DIMENZIÓKAPU

A Kecsketal jegy tehát egy Világhónap legfontosabb eseményeit rögzítette. Elindult a katasztrófák után a kultúra megmaradt eleminek összegyűjtése és az építkezés. Az embereket kultúrthősök tanították Oannes – Jánosok, akik Pap Gábor szerint lehetnek jányosok is. A képjel-írásos emlékek női szerepekre is utalnak. E korszak a Galgamás eposz eseményeinek felel meg, amelyet azonban sémi és indoeurópai átíratban ismerünk. A képjel-írásos agyagtáblák és pecsétengerek ugyancsak utazásról számolnak be, ahol nő is lehet főszereplő. Ezek az információ hordozó régi agyag-dokumentumok számot adnak Tilmun mitikus földjéről, a Mada képjel a hazát barlang labirintus sematikus vonalaival írja le. Az utazás női főszereplője innen indult el, vagy ide tért vissza „égi hazájából”. A barlang neve VADI-MAHGARAH, a Sínai-félszigeten, ahol nyugati szerzők magának TILMUNNAK mitikus földjét is feltételezik a Magyarok Barlangja földrajzi név alatt.

Egyre inkább érzem, hogy a Közel-Keleten kis csoportunkkal terepszemlét kellene tartanunk, mert a magyar múlt egész Euráziában máig élő valóság, s magát fel-felmutató tény, adat, relikvium. Nem várhatjuk, hogy helyettünk mások derítsenek fényt mitikus ősmúltunkra.

Azt azonban itthon is tudjuk, hogy a barlanglabirintus az őszanya Boldogasszony méhének szimbóluma, mélytudatunk legrejtettebb pontja.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Basmachi, Faraj: Treasures of The Iraq Museum. National Ministerium, kiad.

Sitchin, Zacharija: Dimenziók. Gold Book kiadó. 2004.

Finkelstein, Israel – Silberman, Neil, Ascher: Biblia és régészet. Az ókori Izrael történetének két arca. Gold Book 2003.

Gyárfás Ágnes: Tur-An népének nyelvén. MBE. Miskolc, 2004.

Gyárfás Ágnes: Kultúrák születésénél. A halember. Ősi Gyökér. 2001. 29,1, 24-31. old.

Harangozó Imre: Krisztusz háze arangyos... Ipolyi Arnold népfőiskola kiad. Újkígyós. 1998.

Kibédi népballadák. Gyűjt, bevez. Jegyz. ell. Ráduly János. Kriterion kiad. Bukarest. 1975.

IV. Tudhaliya pecsétje (Kr. e. 1237-1228)

A levél ékírással íródott, míg a pecsét hieroglifa. Olvasata: „A Nagy Király Labarna, Tudhaliya.” (Archaeology Odyssey 2005. január/február)

Gömöry Katalin

ÁLOMLÁTÁSOM: ELŐZŐ ÉLETEM

Tizenkét-tizenhárom éves koromban láttam először e különös álmot. Álmom minden más álmomtól különbözött, mert nem csupán látta a főszereplő személyt, hanem az én magam voltam, meg abban is más volt, hogy olyan titkokat árult el, amelyekről fogalmam sem volt, s nem is lehetett.

Nádasból bújtam elő. /Nádas eladdig nem láttam./ - Félttem. Volt is mitől.

Az erdőből, apró lovakon előcsörtetett három tatár. Ezidáig nem tudtam, hogy a "tatárok" /1241. telén lehattunk/ mongolok. De láttam ferde szemüket, és most tudtam meg ezt is, a sisakjuk hegyes. Ők hamarabb észre vettek engemet és megrántották a lovuk nyakán a gyöplőt. Én meg futni, rohanni kezdtem, lélekszakadva, hanyatt-homlok, fejvesztetten. Lobogott rajtam az öregasszonyos fekete nagykendő, amikor lófejnyire értek, le is maradt rólam. Tulajdonképpen nem tudtam, hogy mit akarhatnak, talán megölni, de már csak lihegtem és majd összecsupoltam.

Akkor nagyhirtelen ott termettem a polgári leányiskolánk MEZEI-utcai kapujában, belül a kapualjban, ahol vasárnaponként, mi reformátusok sorakozunk a templomba indulásra. A tatárok oda robajlottak utánam. Már majdnem hozzám értek, én visítottam, és egyszeriben, mint a kard hüvelyéből a kardpenge, kipattantam a testemből. Arra az eddigi testre talán rá is tapostak... Egyikük leguggolva rúgta ki a lábát... /Hat-hét év múlva láttam ilyet orosz táncban egy nyugati /deggendorfi Alte Kaserne-beli/ nemzetközi lágér udvarán. Intő jel volt, hogy kik lesznek majdan a "tatárok"/ Azt hiszem letiportak volna, és diadalukban már ordítottak volna, csak hogy én kik lettem magamból, és ott lebegtem a fejük fölött, láthatatlanul, elérhetetlenül. Azt is gondoltam, hogy meghaltam. És így valami borzasztó dologtól menekültem meg. Apró kunyhók fölött lebegtem el. Teteje, födele egyiküknek sem volt. /Zsúp, vagy nádfedelük le-

éghetett. Füstös, kormos minden, nem lakott bennük senki.

Rettenetes álmom volt. Nem értettem. I s m é t l ő d ö t t .

... Honnét vettem, hogy ferde szeműek?

Hogy milyenek a lovaik, süvegük?

Hogy nádasokba bujdosunk előlük.

Hogy a leányokra valamiféle külön veszedelem vár?

Hogy a földi testemen szinte a nyakamba van kötve az asztrál-testem, sugártestem, l e l k i testem, az útiruhám...

Hogy a halál nem altat el, hogy néha a menekülés útja...

Tanultuk a Himnuszról: "Rabló mongol nyilat zúgattad fölöttünk." Hogy kerülök én 1241-be, a tatárok meg a mi templomi sorakozó helyünkre, a kapualjba?...

A tatárok nagyon kegyetlenek voltak.

Így tanultuk. IV. Béla először elveszítette a MUHI csatát, de aztán várat építtetett, és ő lett a második honalapító. Így tanultuk.

De a három tatár fekete, meg ferde szeme miért villant fenyegetőn?

Ismétlődik... Ismétli, hogy megértsem.

Igen, az a kislány abban a tiszta környezetben hogyan is emészthette volna meg? /TV. még nem volt, nem folytatott lélekrombolást./ Forgószínpadot sem láttam, s hogy fordulhat a szín? És mekkora a távolság ezerkettőszáznegyvenegy meg ezerkilencszázharmincnyolc között!

A MEZEI UTCAI kapualj JELENETE ARRANT, HOGY HAJDAN-VALÓ ÉLETEM GONOSZTEVŐ RÉMEI A JELEN ÉLETEMBE IS BETÖRHETNEK.

...Azután egyszer megszólalt az őrzőangyali hang.

"EL KELL MENEKÜLNÖD!"

De erről már írtam.

Megismétlem.

...Egyszer magamban maradtam a nagy szobában. A villany égett, és a nagy ablakokban tü-

zettek a piros muskátlik az éjszaka fekete hátterében.

Megszólt egy hang az égből:

"Itt nem maradhatsz. Hamarosan el kell menekülnöd. Ezek itt jó emberek körülötted, de élehetetlenek, és bármilyenek is volnának, olyan dolgok következnek, hogy nem tudhatnak megvédeni. Ha itt maradsz, én sem. Semmit ne szeressél meg nagyon, hogy el tudj szakadni. Menekülnöd kell."

Tisztán csengő női hang volt. Azt hiszem: angyali.

Nem szóltam róla senkinek. De amint ütött az óra, senkit-semmit nem sirattam, nem tétováztam. Elindultam... .. Őrangyalom, Oltalmazóm, köszönöm!

A nagyszalontai híradás volt a r i a - d ó m . A légiriadó, a GROSSZALARM!

**M O S T IDEJÉBEN!
CSAK KÉSŐN NE LEGYEN!**

Ez a mondat zúgott bennem szüntelen.

Senkit nem hívtam, de szüleim, öcsém velem jöttek.

A NEGYVENNÉGY BALLADÁJA hősnője otthon maradt. Én elmenekültem, de a lelkemből valami ősi gyökérág nem tudott elszakadni.

Velük féltam, együtt reszkettem, értük imádkoztam.

"EGYEDÜL, EGYEDÜL, SZÁNJÁTOK, CSILLAGOK ...!"

Azután harminchárom évvel később, szintén együltőhelyemben leróttam eme figyelmeztető, sorsjelző álmomat.

A NEGYVENNÉGY BALLADÁJA balladatestvérét.

Imé

BALLADÁM H É T S Z Á Z É V R E ;
szól **1241.**-ről álomlátásom kelt 1938.-44. között.
1941.

a középértéke.

700 azaz HÉT évszázad a különbség.

Gömöry Katalin

LÁTOMÁS HÉTSZÁZ ÉVRE

1241. - 1938.-44. között.

1941.

1. Törtem a nádasból, s köd ömöl előmbe,
süppedtem s szálltam is sűrű félelmemben, -
Nem tudom mi űze, mennem kell, mennem kell! ---
Erdőből lép elő három tatár, s nyergel.
2. Kislány valék még akkor, s ez álmom visszatér,
bárha érthetetlen szüntelenül kísér. ---
elemiben tanultam, hogy dúlt erre tatár,
"...r a b l ó m o n g o l nyíla" / így! / s rettegi hét határ.
3. ...Riaszt hajdanvolt éltem ... H É T századnyi idő!
Hajt félelmem, köd bújtat, s fekete nagykendőm, ---
mögül sárgít a nádas, odahagynám buv' helyem!
Kiért-miért tehettem? Bölcs okát nem lelem.

4. N e m álom, l á t o m á s ez! Ennen-én magam vagyok!
zsombékban süppedezvén, semlyéken suhanok.---
Kislányként dehogyan sejtém, mi les rám, had ha jár
rég-valóm döbben rá föl: Sarkomban a t a t á r !
- 5 . Szél zúg, az avar zörren, erdő alján a vész,
m o k á n y pejlovaikon, s l e s ! F e r d e szemével néz ! -
'mint lábam bírta futottam, egyje elém torpan,
rémület, meg undor fojtogat torkomban.
6. S áthajtodik a helyszín, s megbillen az idő ...
I s k o l á m kapualján hajszol az üldöző,---
Lám, elibém pattan, s a JAJ torkomra fagy.
Rajt' birokra-marokra! S megértem: fogoly vagy!
7. Templomba párosával vasárnap reggelen,
Fekete harisnyásan, így óva fegyelem...---
...s a z kirúgja lábát, kapu elé kart tárt...
'/mint egy o r o s z táncban!'/... kerít, s elfog immárt
8. Foggal meg tíz körömmel v é d d tisztességedet!
Föülről látom tusám, lelkem már fönt lepkedett ...
Csak hullám kaphatjátok! ... s álmom kegyelmez, ím:
Gyermekként meg ne tudjam: mily gyalázat, mi kín!
9. ... Tizennyolc alig múltam, s fölajdul a határ!
M O S T M A J D I D E J É B E N ! NE KÉSSEM ÚJRA már!---
Kései újult élet, s ugyanazon veszély,
kései elégtétel: most megmenekültem én!
10. Az é r e n - n á d a s o n ... itt borzong idebenn,
f e k e t e nagykendőm keresem, s nem lelem.---
Nem tudom ki valék, de ifjú, szép s erős,
félsze avatta hős, aki h é t évszázadra győz!

1993.

*Gömöry Katalin**NEGYVENNÉGYBALLADÁJA*

Pincéből padlásra, padlásról pincébe,
surrant ólrul-ólra, jászol rejtökébe.

Kendőbe burkolták, ép foga se lássék,
hamvas bőrén hamvaz, mint kit vénség s gyász ért.

Éppen föllobbított, s szépsége csak átok.
 "Ölnél meg, Dobozi, jönnek a tatárok...!"
 Az ő Dobozi hadban jár, hadban jár,
 Tisza táján szerte ő úr, az új tatár.
 Dobozi, Dobozi, vőlegény, vőlegény,
 Menyasszonyod liliom, hófehér, hófehér!
 Hófehér, remegő, hófehér, mint álom,
 liliomban gázol a gaz Tisza-tájon.

"Galambom, galambom, vőlegény, vőlegény,
 megőrzöm magamnak, megőrzöm néked én!"
 "Toldi lesz egy' karom, mása meg Kinizsi,
 galambka galambnak csókomat hadd viszi. "
 ...Fölkél a holdvilág, hófehér, udvaros,
 fut a lány, jaj a lány, jaj az éj sikojos!
 Becsület hőse most mindenik gyöngye nő,
 sikojos éjekbe futásnak eredő.
 Lagziját ülné tán épp ezen az esten,
 s ott bujkál, ott borzong a síri keresztén.
 Fejfák közt, hantok közt lopódzó kísértet,
 jaj, ha az üldözők, s ó, ha menekültek...

Egyedül, egyedül, szánjátok csillagok,
 árván és didergőn, ő is csak úgy bolyong!
 "Krisztusért irgalmazz, Gondviselő Atyám!
 El ne tűrd tiporni SZENT LELKED templomán!"
 ...Lassú vón' mint szélvész, lassú vón' mint villám,
 mint a szív sóhaja... itt volnál, itt volnál!...
 Dobozi, Dobozi, leánykád liliom,
 s megtépett liliom: milliomm, milliomm!
 "Hadd törjek, hadd rontsak tűzön át, én, haza,
 rémület szorítja torkomat éjszaka! "
 "Hadd megyek, harcoltam, s hiába eleget,
 jaj, ha a galambom... hajszoletat rabmenet..."

Milliom liliom haldoklik feketén,
 Csörren az avarban, recsen a lomb helyén.
 ...Kísért még, s f á j ez éj, a síri keresztén,
 reszket, ha öleled, reszket, ha eresztéd.
 Üldözi, ha álom, üldözi, ha árnyék,
 holott t e m e t ő már a vérnászos tájék.
 Látja még, mint régen, ott a kút, ott az út,
 virág-veti vízbe, odafut, odafúl.

Látja, amint veti, látja, amint úzi,
 s jó "DOBOZI", aki soha el nem éri.

1961.